

La sostenibilitat del sistema

Instrumentes per ordenar la sanitat

Malgrat la tempesta que s'acosta, els responsables segueixen amb una gestió polititzada

Guillem López Casasnovas

Com se sol dir, no hi ha més sord que qui no vol escoltar. Passa el temps i no s'observa reacció a un problema que clama al cel: la falta d'instrumentes per avaluar bona part de les decisions que confronta el nostre sistema de salut, tant per la seva sostenibilitat financera com per la seva solvència, entesa com la capacitat de resoldre els reptes que s'acosten. En un context de cronicitat i multimorbiditat poblacional resultat de l'afortunat allargament de l'esperança de vida, àdhuc de les innovacions tecnològiques que curen o alleugen substancialment la malaltia, amb increments de la qualitat de vida, s'entreveuen costos prohibitius que qüestionen el mateix sistema sanitari. Ja tenim tractaments per a gairebé tot tipus de malalties, es lluita contra el càncer, les malalties rares, ara incipientment contra l'Alzheimer i en aspectes genètics de l'obesitat. Tot això a volums d'activitat cada cop més elevats (de la mà de la demografia) o dels preus (la innovació), que la indústria sanitària significa pel suposat valor que afegeixen. I tot i la tempesta perfecta que s'acosta sobre el nostre sistema sanitari, els responsables estatals continuen refugiats en vetes de mercat administratives, gestió polititzada i retòrica populista.

Ara ja fa dos anys que més de 300 recercadors de l'àrea de ciències de la salut i de l'economia i la gestió sanitària demanaren la creació d'una agència per posar ordre, avaluar, prioritzar les prestacions sanitàries, a fi i efecte de reconduir tots aquells avenços tecnològics per tal que no acabin amb el nostre sistema de salut. La resposta governamental fou nul·la. Ja sabíem tots el que havia costat que el govern de torn al seu dia acceptés una Oficina Pressupostària (a l'estil de la Congressional Budget Office) en versió succedània (prof. Barea - president Aznar), o la creació de l'Airef (versió Escrivá davant el ministre Montoro). Però de la necessitat, com al seu dia l'exigència de la Unió Europea per posar ordre a la despesa pública espanyola, en va saber fer virtut. I l'Airef és avui un referent, ni que sigui de l'avaluació *ex post* i simples recomanacions, d'algunes partides de despesa. De manera que, amb tots els diners que cauen ara del cel europeu pel fons Next Generation, el context sembla de nou d'allò més oportú: la creació de la HispaNice, una agència independent per a l'avaluació *ex ante* de nous tractaments i prestacions, amb un mínim d'objectivitat que doni credibilitat a les propostes de priorització, a l'estil de les millors institucions europees. Doncs no. Ni el Ministeri de Sanitat ni el d'Economia ni el d'Hisenda i Administració Pública contemplen aquesta agencialització d'un problema, el de la relació dels costos amb l'efectivitat, que, portat políticament, els pot esclatar a les

Leonard Beard

mans. Tot i les promeses de la Direcció General de Farmàcia, a la primera línia d'aquesta patata calenta de valorar si el que es fa a la sanitat val el que costa, cap moviment ni en el sentit anglès de la HispaNice reclamada, ni de la corresponent agència alemanya, sueca o francesa. Es resisteixen a perdre discrecionalitat, a la voluntat d'influir políticament, en qüestions tècniques com són les d'avaluació, per no renunciar a parcel·les respecte d'altres Ministeris. I qui dia passa any empeny, tot i que els problemes al nostre sistema sanitari s'acumulen.

La redescoberta d'uns és avui fer pilotar aquestes tasques també sobre la pròpia Airef. Error. La reputació d'aquesta institució no aguantarà la priorització aplicada a tractaments que visualitzin discriminació entre beneficiaris. Ni pels mètodes requerits ni per l'especialització necessària té sentit engreir-

Fa dos anys, més de 300 investigadors vam demanar la creació d'una agència sanitària. La resposta va ser nul·la

jar sense parar les plantilles de professionals sobrevinguts a aquestes noves tasques, quan al congelador hi ha la creació de l'Agència de Salut Pública, que quedarà així financera-ment limitada per valoracions alienes. Tampoc és l'Airef substituït del treball de bones universitats i grups de recerca per a les metodologies requerides, ni té la credibilitat que per bé o per mal té l'acadèmia, tan heterogènia políticament com lliure i preparada en el món científic. Un consell assessor de l'Airef - que, per cert, no compta amb cap analista del país - no es pot dedicar a intermediar perquè les tasques s'acabin encarregant a tercers, amb un cost de transacció addicional, i això sí, mantenint el filtre de la seva direcció, molt més propera al nomenament polític.

És descoratjador lluitar per transformar una política pública estatal tan esbiaixada, en què costa tant regenerar les velles maneres amb què actuen els poders centrals de l'Estat. Només el control del finançament impedeix que des dels territoris alguns innovin, apropant-nos a una modernitat que es resisteix. ■

■ Guillem López Casasnovas és catedràtic d'Economia (UPF). Exconseller del Banc d'Espanya.

Gàrgoles

Ara ho sé

Josep Maria Fonalleras

No sé si Xavier Rubert de Ventós haurà estat «prou bo en els darrers moments per pensar en els altres». Ho deia ell mateix, a *Si no corro, caic*. Més enllà dels «més enllà on em precipito», saber estar per als que es queden en el més ençà. De fet, sí que ho sé. Ho explicava la seva filla Xita a *La Vanguardia* en un adéu intens, discret, dolorós i il·luminós, lluny d'aquella prosa encartonada que vol parlar amb el difunt com si encara et pogués escoltar. La filla parla d'una comunicació diferent, «sagrada», amb qui ja feia temps que no podia articular un discurs i que, tot i això, en una altra mena de llenguatge, diferent al que Rubert havia conreat en l'esplendor de la seva vida intel·lectual, es mostrava «inèdit i màgic» o, com m'ha confessat una amiga comuna, «lúcid en la penombra».

Torno a *Ofici de Setmana Santa*, un text prodigiós, una autèntica poètica, que es presenta com «l'escuma», lleugera i no gens pesant, d'un llibre que està escrivint (segurament *De la modernidad*) al mateix temps que pren notes, escolis íntims que broten quasi sense voler («sense dolor i sense desig») de la feina més ingent i feixuga de la reflexió filosòfica. És, potser, el Rubert més genuí, el que fonamenta la teoria en la pròpia vivència («faig teoria per recordar experiències»), el que es deixa anar pel pendent de la llengua, de la verbalització, estretament lligada a un pensament que és «una silenciosa adequació al ritme i escala de les pròpies dèries». Obro de nou *Ofici de Setmana Santa* i el trobo subratllat amb llapis i amb una nota que diu: «L'he tornat a comprar; l'havia perdut. S. S. del 82». Hi recupero el que ara sé que són fragments capitals de la meua vida, indicacions sobre com escriure i què esperar de l'escriptura. Aquells subratllats atents de fa 40 anys eren un «a reveure», com diu el mateix Rubert. Al llibre i a la seva presència. I són, ara ho sé, els moments en què ell, sense ell saber-ho, va pensar en mi. En el seu comiat, en el més enllà on es precipita, el retrobo i em retrobo. ■